

ПРИНЦИПИ ДОБОРУ ТА ФУНКЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: КОМУНІКАТИВНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ АСПЕКТ

А. І. Козлова,
магістрант ДВНЗ «Університету
менеджменту освіти» НАПН України
e-mail: titaniumdioxyd@gmail.com

У статті автор розглядає дидактичні та методичні підходи до організації компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи. Визначаються та характеризуються принципи добору, окреслюються й обґрунтовуються функції мовного, мовленнєвого та інформаційного матеріалу, на засадах якого здійснюється формування іншомовної комунікативної компетентності. Наукові погляди автора враховують вікові особливості учнів 1–4 класів, ґрунтуються на основних положеннях комунікативно-діяльнісного підходу як пріоритетної методології навчання іншомовного спілкування.

Ключові слова: компетентнісно орієнтоване навчання; іноземні мови; принципи добору; функції навчального матеріалу; початкова школа.

Актуальність проблеми. Зміна педагогічних орієнтацій у шкільній іншомовній освіті України, спрямування її на компетентнісні засади [2; 8] залежать від тенденцій розвитку загальної середньої освіти як макросистеми, що забезпечує становлення особистості в сучасному глобалізованому мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі. Такі особливості зумовлюють перегляд цілей і змісту навчання, у тому числі визначення й уточнення принципів добору навчального матеріалу як засобу оволодіння іншомовним спілкуванням. В основу такого добору доцільно покласти комунікативно-діяльнісний підхід як методологію, що різнобічно відповідає сучасним тенденціям розвитку шкільної іншомовної освіти, її спрямуванням на формування в учнів механізмів мовленнєвої взаємодії.

Діяльність, спрямована на виконання цього завдання, вже розпочинає виконуватися в початковій школі, де закладається підґрунтя для формування іншомовної

комунікативної компетентності. Відповідно, процес навчання доцільно вибудувати як комплексну діяльність усіх його суб'єктів на чітко визначеному змісті та технологіях його впровадження у шкільну практику [4]. Важливо окреслити функції дібраного навчального матеріалу, який долучається до змісту навчання, узгодити його з потенційними можливостями учнів початкової школи та з вимогами чинної навчальної програми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання компетентісно орієнтованого навчання в закладах загальної середньої освіти почали активно досліджуватися в останні десятиліття (Н. М. Бібік, В. О. Болотов, Н. Ф. Бориско, О. О. Вербицький, І. Ф. Гудзик, І. О. Зимня, О. І. Пометун, О. Я. Савченко, О. М. Топузов, J. Enever, J. Harmer), утім вони належно не розглядалися у сфері шкільної іншомовної освіти. Окремі дослідження було здійснено у відділі навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України, у результаті чого з'явилися наукові публікації в різних педагогічних часописах (Н. П. Басай, О. С. Пасічник, Т. К. Полонська, В. Г. Редько). До кола питань, які нас цікавлять, також можна віднести зміст деяких статей, представлених в «Українському педагогічному журналі» й у збірнику наукових праць «Проблеми сучасного підручника». Вони розкривають різноманітні аспекти компетентісно орієнтованого навчання. Проте деякі питання з цієї сфери ще очікують глибоких і різнобічних досліджень. Серед них — і заявлена проблема.

Мета статті: визначити та схарактеризувати принципи добору та функції навчального матеріалу для компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи.

Виклад основного матеріалу. Ефективність компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів 1–4 класів значною мірою залежить від якісного складу мовного, мовленнєвого, ілюстративного та інформаційного матеріалу, який добирається й використовується в навчальному процесі. Ураховуючи сучасні тенденції розвитку шкільної іншомовної освіти, а також методи, форми та види діяльності, що сприяють їх впровадженню у шкільну практику [10], доцільно переглянути й уточнити ці питання та визначити принципи добору та функції навчального матеріалу, які забезпечують оптимальність дібраного змісту навчання, і в такий спосіб сприяють його успішній імплементації в навчальний процес. Це дасть змогу досягти оновлених програмних цілей і забезпечити можливість організувати процес навчання іншомовного спілкування у формі діалогу культур. Такий підхід зумовлено розумінням іноземної мови як важливого засобу міжкультурного спілкування, зокрема як механізму порозуміння представників різних націй і народностей з різною культурою, традиціями, менталітетом у сучасному світовому просторі [3]. Відповідно до цих позицій пріоритетними нами визначено такі принципи:

1. **Принцип прагматичності та соціальної ефективності**, що забезпечує актуальність дібраних навчальних матеріалів, їх відповідність основним проблемам сучасного історичного, економічного й соціального (наукового, культурного) роз-

вितку світової спільноти. Він ураховує потреби до знань і сфер їх використання для задоволення визначених навчальною програмою комунікативних намірів учнів 1–4 класів у межах певних тем і ситуацій спілкування; сприяє їхній соціальній та комунікативній адаптації до особливостей розвитку сучасного суспільства; гарантує набуття досвіду соціальної (зокрема із представниками різних соціальних сфер суспільства) та комунікативної поведінки в різних умовах мовленнєвої взаємодії з використанням відповідних мовних, мовленнєвих та інформаційних засобів. Окрім того, дає змогу дібрати навчальний матеріал, який забезпечує виконання практичної, освітньої, розвивальної, виховної цілей навчання; регламентує оптимальний обсяг доступного для молодшої вікової категорії учнів мовного й мовленнєвого матеріалу, що забезпечує спілкування в усній і письмовій формах у межах тем, визначених чинною навчальною програмою для кожного класу, задовольняючи в такий спосіб комунікативні потреби учнів молодшого шкільного віку; відповідно до їхнього навчального досвіду та потенційних можливостей сприяє формуванню в них здатності оволодівати ефективними способами здобування, аналізу й доцільного використання іншомовної тематичної інформації, раціонально її диференціювати та інтегрувати відповідно до умов і завдань навчання. Він орієнтує авторів підручників (як основних засобів навчання) у раціональній організації навчального матеріалу в змісті навчальної літератури, забезпечує його збалансованість у навчальному процесі для взаємопов'язаного та збалансованого оволодіння школярами різними видами мовленнєвої діяльності (аудіюванням, говорінням, читанням, письмом); передбачає використання ефективних засобів навчання мови й мовлення (вправ і завдань, ілюстрацій, інструкцій, схем, таблиць) і забезпечує їх раціональний розподіл відповідно до практичних цілей спілкування; формує в учнів умотивовану готовність до подальшого оволодіння мовою; сприяє розвитку механізмів самостійної пізнавальної діяльності, уміння набувати іншомовного досвіду відповідно до завдань навчання та власних життєвих потреб, що асоціюється з умінням учитися, яке доцільно розпочинати формувати вже в початковій школі [7; 9].

2. Принцип комунікативної цінності навчального матеріалу, що передбачає комунікативно доцільний в якісному та кількісному вимірах добір мовних, мовленнєвих, ілюстративних засобів, які дають змогу на достатньому рівні (відповідно до вимог навчальної програми) організовувати спілкування в межах пропонування сфер, тем і ситуацій; зорієнтовує на дидактично доцільний добір засобів засвоєння мовного й мовленнєвого матеріалу, які ефективно готують учнів до спілкування та сприяють оволодінню ним на рівні, визначеному навчальною програмою для кожного класу; передбачає використання актуального тематичного інформаційного матеріалу, що відповідає комунікативним потребам учнів і за змістом узгоджується з їхніми віковими особливостями та інтересами [6].

3. Принцип тематичної організації навчання іншомовного спілкування, що передбачає використання під час вивчення кожної теми дидактично доцільно ді-

браного й методично раціонально організованого мовного, мовленнєвого та ілюстративного матеріалу, який забезпечує навчання спілкування в усній і письмовій формах у межах визначених програмою тем. Дібрані мовні, мовленнєві та ілюстративні засоби повною мірою мають задовольняти ситуативні потреби спілкування, пропоновані навчальною програмою для кожного класу, демонструвати можливість їх використання в реальних умовах відповідно до певних тем, їхній обсяг повинен урахувати потенційні можливості учнів 1–4 класів. В умовах сучасної початкової школи об'єктивно неможливо передбачити для навчання на цьому етапі абсолютно вичерпну інформацію щодо кожної теми. Дидактично доцільно організовувати теми для спілкування згідно з принципами наступності та взаємозалежності [5]. А тому професіоналізм як учителів, так і авторів підручників зумовлюється їхньою здібністю добирати найтипівіші навчальні матеріали, які в мовному та інформаційному плані здатні забезпечувати виконання вимог програми.

4. **Принцип науковості**, що зумовлює необхідність добору до змісту підручників інформаційного, вербального та ілюстративного матеріалу, який узгоджується із сучасним рівнем розвитку різноманітних галузей знань, у межах яких передбачається здійснювати навчання спілкування, а також засобів його засвоєння, що відповідають віковим можливостям учнів та узгоджуються з тенденціями розвитку сучасних дидактики, методики, психології, лінгвістики.

5. **Принцип урахування навчального досвіду й міжпредметних зв'язків**, який передбачає добір інформаційного матеріалу, що є новим і не дублюється з тим, яким учні вже оволоділи у змісті інших шкільних предметів. Утім, цим принципом не заперечується використання тематичної інформації, яку недостатньо або в інших аспектах висвітлено в змісті інших навчальних курсів, але сприяє виконання комунікативних намірів школярів із певної теми під час навчання іншомовного спілкування.

6. **Принцип автентичності**, що зумовлює добір мовного й мовленнєвого матеріалу, який відповідає нормам, наявним у країні, мова якої вивчається. Відповідно, учні мають оволодівати вміннями використовувати автентичні зразки мовлення, зміст яких узгоджується із прийнятим форматом. Окрім того, доцільно долучати до навчального процесу автентичні фотоматеріали, необхідність яких узгоджується зі змістом текстів або ситуативних комунікативних завдань, що сприяють розвитку пізнавальних інтересів учнів і формують уявлення про іншу культуру та чужий спосіб життя.

7. **Принцип оптимальності та доступності**, що вимагає добору мовного, мовленнєвого, ілюстративного та інформаційного матеріалу в обсязі, достатньому для реалізації комунікативних намірів учнів із визначених сфер і тем спілкування, оптимального вибору та раціонального розподілу засобів його засвоєння відповідно до вікових особливостей учнів молодшого шкільного віку та їхнього навчального досвіду.

8. Принцип концентричного вивчення тем для спілкування, що повинен забезпечувати послідовне засвоєння інформаційного й мовного матеріалу з кожної теми впродовж усього курсу навчання іноземної мови учнів 1–4 класів. Це вимагає чіткого визначення обсягів такого матеріалу та його методично раціональної організації відповідно до вікових особливостей учнів, їхнього навчального досвіду та інтересів. Такий підхід сприяє оволодінню кожною темою в її розвитку. Передбачається, що протягом навчання на початковому етапі учні поступово збагачують свій іншомовний комунікативний досвід із кожної теми. Зазвичай формулювання тем не дублюється протягом усього курсу навчання. Утім їх інформаційний зміст і засоби мовлення збагачуються новими фактами і новими мовними одиницями, але в межах вивчення інших тем, опосередковано пов'язаних із раніше вивченими. А це означає, що в кожному наступному класі учні відповідно до свого комунікативного досвіду можуть ширше та глибше спілкуватись іноземною мовою в межах тем, які вони вивчали на попередніх етапах.

9. Принцип мінімізації змісту навчання, що передбачає використання оптимального якісного й кількісного складу навчального матеріалу, який узгоджується з цілями, визначеними програмою, доступний для всіх учнів і дає змогу задовольняти їхні комунікативні наміри в межах кожної теми, сприяючи в такий спосіб досягненню достатньої якості володіння іншомовним спілкуванням, який відповідає рівню A1 відповідно до положень Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

10. Принцип частотності, що передбачає добір мовних і мовленнєвих одиниць, яким притаманна висока частотність використання в сучасному англо/іспано/німецько/франкомовному соціумі незалежно від умов і цілей навчання та сфер спілкування. Недоцільно добирати до списку окремі мовні та мовленнєві одиниці (за певним винятком, зумовленим ситуацією спілкування), які мають тенденцію на поступове їх вилучення із широкого вжитку (архаїзми), а також ті слова, які поки що не стали загальноповживаними (неологізми, розмовна лексика сучасної молоді тощо).

11. Принцип типовості та варіативності мовного й мовленнєвого матеріалу, який деякою мірою співвідноситься із принципами автентичності та частотності (добір слів і словосполучень, які не пов'язані з вузькою сферою використання, а є типовими для широкого кола сфер і тем спілкування). Передбачається добір такого матеріалу, який вважається типовим для вживання в різних ситуаціях спілкування. Насамперед це зразки привітання, прощання, подяки, вибачення, перезапиту, висловлення радості, задоволення, смутку, незадоволення, захоплення, жалю тощо. Недоцільно презентувати та активізувати у змісті навчання особливі мовленнєві одиниці, характерні для використання під час спілкування невеликою групою людей, а також такі, що ще не стали усталеними зразками мовлення. Навчальні ілюстративні та інформаційні матеріали повинні різнобічно відбивати особливості життєдіяльності народу, мова якого вивчається. Бажано уникати введення до змісту навчання нетипових, не актуальних, застарілих і рідко вживаних мовних засобів спілкування.

12. Принцип диференційованого навчання, що передбачає здійснення добору мовного, мовленнєвого, ілюстративного та інформаційного матеріалу змісту навчання відповідно до: а) цілей навчання; б) якості володіння мовним і мовленнєвим матеріалом як на рецептивному, так і продуктивному рівнях; в) виду мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письма).

Існує потреба у визначенні для кожної іноземної мови базового списку типового мовного (лексичного й граматичного) та мовленнєвого (автентичні мовленнєві зразки/моделі, усталені словосполучення) матеріалу відповідно до сфер і тематики спілкування, окреслених навчальною програмою для кожного класу. Також доцільно у програмі в межах навчання кожної іноземної мови чітко окреслити список соціокультурних об'єктів, довкола яких може організовуватися спілкування на певних етапах навчання. Окрім того, варто визначити список уніфікованих обов'язкових найбільш значущих соціокультурних об'єктів України (краєзнавчий компонент), які можуть бути характерними та типовими для всіх іноземних мов, щоб здійснювати процес навчання іншомовного спілкування у формі діалогу культур. Список такого навчального матеріалу жодним чином не обмежує можливість авторів навчальної літератури самостійно добирати мовний, мовленнєвий, інформаційний, країнознавчий та краєзнавчий матеріал для додаткових видів діяльності (текстів для домашнього читання, творчих видів роботи), які можуть бути рекомендовані учням із вищими індивідуальними можливостями, бажаннями та інтересами.

13. Принцип взаємопов'язаного навчання іноземної мови та культури зумовлює доцільний добір навчального матеріалу, що характеризується загальнонавчальною та культурною цінністю й забезпечує формування в учнів 1–4 класів лінгвокраїнознавчої та соціолінгвістичної компетентностей. Це дає їм змогу вже на початковому етапі навчання користуватися автентичними мовними одиницями й мовленнєвими зразками, типовими для спілкування в сучасному іншомовному соціокультурному середовищі. Учні повинні знати, у яких типових соціальних сферах використовуються певні лексичні одиниці, і вчитись це робити в реальних умовах спілкування. Для цього варто презентувати відповідні пам'ятки/інструкції, спрямовані на формування в учнів уявлень про мовленнєві функції таких лексичних одиниць. Доцільно також здійснювати добір такого інформаційного та ілюстративного матеріалу, який має історичну, соціальну, культурну цінність для громадян країни, мова якої вивчається. Він повинен узгоджуватися з віковими особливостями та інтересами учнів початкової школи.

14. Принцип виховної, освітньої та розвивальної цінності навчального матеріалу, який передбачає добір об'єктів навчання, що сприяють вихованню, освіченості та розвитку учнів молодшого шкільного віку, умотивовують їхню діяльність, забезпечують комплексну реалізацію цілей навчання іноземної мови, декларованих програмою, і різнобічно впливають на їхню особистість.

Визначені та схарактеризовані принципи добору мовного, мовленнєвого, ілюстративного та інформаційного навчального матеріалу до змісту компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи дають змогу окреслити його функції у процесі навчання іншомовного спілкування. Вони відповідають цілям навчання, узгоджуються з віковими особливостями та ситуативними комунікативними потребами учнів 1–4 класів і сприяють усвідомленому оволодінню ними іноземної мови як засобу спілкування. Узагальнимо ці функції на рисунку 1.

Зазначені функції навчальних матеріалів різнобічно ілюструють їхню здатність забезпечувати учнів початкової школи навчальною діяльністю, спрямованою на формування в них іншомовної комунікативної компетентності. Основними особливостями функцій є їх спрямування на іншомовні ситуативні комунікативні потреби учнів, на вмотивування їхньої навчальної діяльності, на усвідомлення взаємопов'язаного оволодіння мовою та мовленням, на засвоєння й дотримання правил комунікативної поведінки, наявної у країні, мова якої вивчається, на здатність до саморефлексії з метою коригування своєї діяльності та пошуки способів її вдосконалення [1]. А це означає, що навчальним мовним, мовленнєвим, ілюстративним та інформаційним матеріалам, дібраним для компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи, притаманні **навчальна, діагностична, коригувальна, загальнонавчальна** функції.

Навчальна функція виявляється у використанні інструкцій як засобів управління процесом засвоєння лінгвістичної, мовленнєвої, соціокультурної інформації: вони ілюструють учням орієнтовну основу діяльності. Це своєрідні засоби оволодіння матеріалізованим етапом дій, засоби перетворення їх зовнішніх видів у внутрішні.

Діагностична функція забезпечує можливість учням у процесі своєї роботи самостійно здійснювати поетапну діяльність з метою утворення необхідної форми мовної одиниці, аналізувати та порівнювати свої дії відповідно до презентованої з інструкцією, адаптуючи їх до наданих рекомендацій.

Коригувальна функція дає учням змогу контролювати власні дії, звертаючись до змісту інструкції та зразка, за потреби вносити певні корективи до результатів своєї діяльності.

Контрольовальна функція забезпечує можливість зіставляти результати своєї роботи зі зразком, оцінювати рівень засвоєння навчального матеріалу та визначати перспективи розвитку діяльності, спрямованої на оволодіння певним об'єктом. Ця функція слугує для учнів як своєрідний засіб орієнтування в подальшій діяльності (потреба переходити до інших навчальних дій або до іншого навчального матеріалу, чи надати більшої уваги попередньому матеріалу для більш успішного його засвоєння).

Висновки та перспективи подальших досліджень. У статті обґрунтовано, визначено, уточнено та схарактеризовано принципи добору навчального матеріалу для компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи. Окреслено функції мовних, мовленнєвих, ілюстративних та інформаційних

Рис. 1. Функції матеріалів для компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи

засобів, які сприяють формуванню іншомовної комунікативної компетентності, у тому числі її компонентів: мовного, мовленнєвого, соціокультурного, загальнонавчального. Прокоментовано особливості змісту компетентнісно орієнтованого навчання, на оволодіння яких спрямовуються зазначені засоби. Презентовані наукові положення потребують апробації й упровадження у шкільну практику, що може стати предметом подальших досліджень.

Використані джерела

1. Зимняя И. А. Ключевые компетенции — новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование, 2003. — № 5. — С. 34–42.
2. Нова школа. Простір освітніх можливостей: Проект для обговорення. — МОН України, 2016. — 36 с.
3. Пасічник О. С. Навчання іноземних мов у початковій школі: зарубіжний та вітчизняний досвід. / О. С. Пасічник // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць / [ред. кол.; голов. ред. — О. М. Топузов]. — К.: Пед. думка, 2017. — Вип. 18. — С. 126–139.
4. Полонська Т. К. Ігри як засіб компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи / Т. К. Полонська // Український педагогічний журнал. — 2017. — № 3. — С. 109–115 (англ. мовою).
5. Редько В. Г. Лінгводидактичні засади конструювання змісту компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі / В. Г. Редько // Педагогіка і психологія. — 2017. — № 2. — С. 28–38.
6. Редько В. Г. Теоретико-методологічні засади компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів 1–4 класів: рефлексивний погляд на проблему / В. Г. Редько, Т. К. Полонська, Н. П. Басай // Педагогіка і психологія. — 2017. — № 4. — С. 70–80.
7. Савченко О. Я. Уміння вчитися — ключова компетентність молодшого школяра: посібник / О. Я. Савченко. — К.: Педагогічна думка, 2014. — 176 с.
8. Топузов О. М. Компетентнісний підхід — стрижень наукових інновацій у навчанні / О. М. Топузов // Освіта України, 2016. — 15 серпня. — Вип. 32.
9. Enever J. ELLIE. Early Language Learning in Europe / J. Enever. — British Council, 2011. — 157 p.
10. Key Competencies for Successful Life and Well — Functioning Society; Edited by Dominique S. Rychen and Laura H. Salganik. — Gottingen: Hogrefe and Huber Publishers, 2003. — 219 p.

References

1. Zimnyaya I. A. Klyuchevyye kompetentsii — novaya paradigma rezultata obrazovaniya / I. A. Zimnyaya // Vyishee obrazovanie, 2003. — № 5. — S. 34–42.
2. Nova shkola. Prostir osvitynikh mozhlyvostey: Proekt dlia obhovorennia. — MON Ukrainy, 2016. — 36 s.
3. Pasichnyk O. S. Navchannia inozemnykh mov u pochatkovii shkoli: zarubizhnyi ta vitchyzniani dosvid. / O. S. Pasichnyk // Problemy suchasnoho pidruchnyka: zb. nauk. prats / [red. kol.; holov. red. — O. M. Topuzov]. — K.: Ped. dumka, 2017. — Vyp. 18. — S. 126–139.
4. Polonska T. K. Ihry yak zasib kompetentnisno oriientovanoho navchannia inozemnykh mov uchniv pochatkovoї shkoly / T. K. Polonska // Ukrainyskyi pedahohichnyi zhurnal. — 2017. — № 3. — S. 109–115 (anhl. movoiu).

5. Redko V. H. Linhvodydaktychni zasady konstruiuvannia zmistu kompetentnisno oriietovanoho navchannia inozemnykh mov u pochatkovii shkoli / V. H. Redko // Pedahohika i psykholohiia. — 2017. — № 2. — S. 28–38.
6. Redko V. H. Teoretyko-metodolohichni zasady kompetentnisno oriietovanoho navchannia inozemnykh mov uchniv 1–4 klasiv: refleksyvnyi pohliad na problemu / V. H. Redko, T. K. Polonska, N. P. Basai // Pedahohika i psykholohiia. — 2017. — № 4. — S. 70–80.
7. Savchenko O. Ia. Uminnia vchytyisia — kliuchova kompetentnist molodshoho shkoliara: posibnyk / O. Ia. Savchenko. — K.: Pedahohichna dumka, 2014. — 176 s.
8. Topuzov O. M. Kompetentnisnyi pidkhdid — stryzen naukovykh innovatsii u navchanni / O. M. Topuzov // Osvita Ukrainy, 2016. — 15 serpnia. — Vyp. 32.
9. Enever J. ELLIE. Early Language Learning in Europe / J. Enever. — British Council, 2011. — 157 p.
10. Key Competencies for Successful Life and Well — Functioning Society; Edited by Dominique S. Rychen and Laura H. Salganik. — Gottingen: Hogrefe and Huber Publishers, 2003. — 219 p.

Козлова А. И.

ПРИНЦИПЫ ОТБОРА И ФУНКЦИИ УЧЕБНОГО МАТЕРИАЛА ДЛЯ КОМПЕТЕНТНО-ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ: КОММУНИКАТИВНО-ДЕЯТЕЛЬНОСТНЫЙ АСПЕКТ

В статье автор рассматривает дидактические и методические подходы к организации компетентно-ориентированного обучения иностранным языкам учащихся начальной школы. Определяются и характеризуются принципы отбора, очерчиваются и обосновываются функции языкового, речевого и информационного материала, на основе которого происходит формирование иноязычной коммуникативной компетентности. Научные взгляды автора учитывают возрастные особенности учащихся 1–4 классов, они базируются на основных положениях коммуникативно-деятельностного подхода как приоритетной методологии обучения иноязычному общению.

Ключевые слова: компетентно-ориентированное обучение; иностранные языки; принципы отбора; функции учебного материала; начальная школа.

Kozlova A.

PRINCIPLES OF SELECTION AND FUNCTIONS OF EDUCATIONAL MATERIAL FOR COMPETENCE-ORIENTED TEACHING OF FOREIGN LANGUAGES FOR PRIMARY SCHOOL PUPILS: COMMUNICATIVE- ACTIVITY ASPECT.

The author of the article examines the didactic and methodological approaches to the organization of competence-oriented teaching of foreign languages for primary school pupils. The principles of selection are defined and characterized, the functions of speech and information

material are outlined and substantiated. On the basis of this material the formation of foreign-language communicative competence takes place. The author's scientific views take into account peculiarities of 1–4 grades pupils, they are based on the main principles of communicative-activity approach as a priority methodology for teaching foreign language communication. In particular, the following principles have been prioritized: 1) the principle of pragmatism and social efficiency; 2) the principle of communicative value of educational material; 3) the principle of the thematic organization for teaching foreign language communication; 4) the principle of scientific knowledge; 5) the principle of taking into account educational experience and interpersonal relations; 6) the principle of authenticity; 7) the principle of optimality and availability; 8) the principle of concentric study of topics for communication; 9) the principle of minimizing the content of training; 10) the principle of frequency; 11) the principle of typability and variability of language and speech material; 12) the principle of differentiated teaching; 13) the principle of interconnected teaching of a foreign language and culture; 14) the principle of educational and developing value of teaching material.

In addition, the author outlines the functions of linguistic, speech, illustrative and informational means that contribute to the formation of foreign language communication competence, including its components: linguistic, socio-cultural, general education. Besides, the peculiarities of the competence-oriented teaching content are commented on, and the means are directed to mastering them. These scientific provisions require approbation and introduction into school practice, which may become the subject of further research.

Keywords: competence-oriented teaching; foreign languages; principles of selection; functions of educational material; primary school.

УДК 378.02:004–057.875

ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПОСІБНИКА ДЛЯ РЕСУРСНО- ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Н. В. Кононец,

доктор педагогічних наук, доцент кафедри економіки підприємства та економічної кібернетики Полтавського університету економіки і торгівлі

e-mail: natalkapoltava@ukr.net

М. В. Гриньова,

член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, декан природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

e-mail: grinovamv@gmail.com